

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI

2023

KAHRAMANMARAŞ VE HATAY DEPREMLERİ RAPORU

Orta Vade

- Türkiye Bina Deprem Yönetmeliğinde yer alan deprem sonrası kullanımı gereken binaların tanımı içerisinde EGM trafik denetim istasyonu binalarının da eklenmesi, bu binaların tasarımında bina önem katsayılarının yükseltilmesi,

4.2.5 Haberleşme

4.2.5.1 Bölgedeki Deprem Öncesi Durum

2021 yılı itibarıyla deprem bölgesindeki 11 ilde sabit telefon erişim hat sayısı 1.191.981, mobil telefon abone sayısı ise 12.002.276'dır. İnternet aboneliği açısından, bölgedeki sabit genişbant internet abone sayısının 2.004.473, mobil genişbant abone sayısının 10.488.915 olduğu görülmektedir. Sabit telefon abone oranı (100 kişi içerisindeki abone sayısı) deprem öncesinde Türkiye genelinde yüzde 14,5 iken, bölgede ortalama yüzde 8,6 seviyesindedir. Mobil abone oranlarında ise, Türkiye geneli ortalama yüzde 101,9 iken bölge ortalaması yüzde 86,4 seviyesindedir. Deprem bölgesindeki 11 ilde elektronik haberleşme sektörüne ait 2021 yılı temel göstergeleri aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 41: İllere Göre Elektronik Haberleşme Sektörü Temel Göstergeleri (2021)

İl	Sabit Telefon Erişim Hat Sayısı	Mobil Telefon Abone Sayısı	Sabit Genişbant İnternet Abone Sayısı	Mobil Genişbant Abone Sayısı	Fiber-Optik Kablo Uzunluğu (km)
Adana	223.688	2.264.528	439.737	1.970.465	10.459
Adıyaman	53.844	631.291	73.010	605.646	2.984
Diyarbakır	102.842	1.446.818	180.712	1.145.563	6.198
Elazığ	73.164	524.379	90.557	439.433	4.475
Gaziantep	187.299	1.866.506	376.784	1.627.258	7.651
Hatay	161.455	1.495.348	281.416	1.295.280	5.432
Kahramanmaraş	115.174	981.572	169.214	848.666	5.979
Kilis	14.215	169.305	28.185	145.276	1.021
Malatya	110.152	697.626	137.849	612.496	5.409
Osmaniye	49.969	444.550	85.330	406.044	2.569
Şanlıurfa	100.179	1.480.353	141.679	1.392.788	5.730
Bölge Toplamı	1.191.981	12.002.276	2.004.473	10.488.915	57.907
Türkiye	12.310.016	86.288.834	18.135.736	70.029.003	471.020

Kaynak: BTK

4.2.5.2 Depremin Yol Açtığı Hasar

Hasar tespiti için sektörde faaliyet gösteren kamu kurumları ve özel sektörün çalışmaları devam etmekte olup 06.03.2023 itibarıyla tespit edilen hasar durumu aşağıdaki şekildedir:

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumundan (BTK) alınan elektronik haberleşme altyapısına ilişkin bilgilere göre işletmecilerin santral noktalarında yer alan cihazlarında 439 milyon TL, şebeke altyapısında 272 milyon TL, baz istasyonlarında 1,275 milyar TL ve son kullanıcı donanımlarında 131 milyon TL olmak üzere toplam yaklaşık 2,117 milyar TL hasar olduğu tahmin edilmektedir. Ancak bu tahminin hasar tespit çalışmalarının ilerlemesi ile netleşebileceği değerlendirilmektedir.

Bölgede bulunan 2006 baz istasyonunun hasar değerlendirmesi tamamlanmamıştır. Kulelerde yer alan baz istasyonlarının çoğunlukla hasarsız veya az hasarlı olduğu tahmin edilirken, yıkılan binalar

üzerinde ve şehir merkezlerinde kalabalık bölgelerde kurulan baz istasyonlarındaki hasar tespit çalışmaları devam etmektedir.

BTK'nin Diyarbakır Yenişehir Bölge Müdürlüğü Binası orta hasarlı olarak bildirilmiş ancak maliyeti henüz hesaplanmamıştır.

Posta ve Telefon Teşkilatı (PTT) A.Ş'nin bölgede yer alan 394 işyerinden 8'inin yıkıldığı, 92'sinin ağır hasarlı, 23'ünün orta hasarlı, 207'sinin az hasarlı ve 50'sinin hasarsız olduğu tespit edilmiştir. Toplam hasar maliyeti yaklaşık 1,3 milyar TL olarak tahmin edilmektedir. 14 işyerinde hasar tespiti çalışmaları devam etmektedir.

Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun (TRT) bölgede yer alan 94 verici istasyonu çoğunlukla dağlık bölgelerde küçük istasyonlar olmaları nedeniyle az hasarlı veya hasarsızdır. TRT'ye ait bölgede bulunan Çukurova ve Diyarbakır Bölge Müdürlüğü binaları ve lojmanların toplam hasarı yaklaşık 2 milyon TL olarak bildirilmiştir.

Tablo 42: Haberleşme Sektörü Hasar Tespitinin Kalem Bazında Dağılımı

Nitelik	Alt Kalem	Birim	Miktar	Birim Maliyeti (TL/birim)	Maliyet (TL)	Veri Kaynağı
Kamu	PTT İşyeri	m2	139.487	6.267	874.101.860	PTT
Kamu	Posta İşleme ve Dağıtım Merkezleri	m2	63.350	4.078	258.358.570	PTT
Kamu	PTT İşyeri Teçhizatı	Adet	473	346.502	163.895.500	PTT
Kamu	Posta İşleme ve Dağıtım Merkezleri	Adet	22	1.213.757	26.702.650	PTT
Kamu	Lojman	m ²	11.208	6.651	74.548.800	PTT
Kamu Toplamı					1.397.607.380	
Özel	Telekom Santral Donanımları	Adet	367	1.195.175	438.629.136	BTK
Özel	Şebeke	Adet	9.922	9.436	93.627.487	BTK
Özel	Şebeke	km	15.212	139.641	178.619.100	BTK
Özel	Baz İstasyonu	Adet	1.203	1.059.887	1.275.044.036	BTK
Özel	Son Kullanıcı Donanımları	Adet	202.996	648	131.442.270	BTK
Özel Toplamı					2.117.362.029	
Genel Toplam					3.514.969.409	

4.2.5.3 Deprem Sonrası Atılan Adımlar

Deprem sonrasında AFAD bünyesinde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ve BTK yetkililerince kriz masası kurularak bölgenin iletişim altyapısının ayağa kaldırılmasına ilişkin işler koordine edilmektedir. Afet sonrası süreçte VSAT uydu iletişim terminaleri, mobil baz istasyonları, acil iletişim araçları ve jeneratörler deprem bölgesine sevk edilmiştir.

Bölgede kopan fiber bağlantıların tespiti ve onarımı, hizmet kesintisi yaşayan baz istasyonlarının enerji tedarikleriyle birlikte tekrar devreye alınması ve mobil ağların mobil baz istasyonları üzerinden yeniden kurulmasına yönelik koordinasyon faaliyetleri yürütülmektedir. Güncel bilgilere göre altyapının ayakta tutulması amacıyla işletmeciler tarafından 160 milyon TL seviyesinde harcama yapıldığı tespit edilmiştir.

Deprem sonrasında mobil iletişim ve internet hizmetlerindeki kesintiler öncelikle deprem bölgesindeki illerdeki elektrik kesintilerinden kaynaklanmıştır. Bölgeye mobil baz istasyonları sevk edilmiş ancak ortalama 3-4 saat enerji sağlayabilen jeneratörlerle sunulan hizmet sınırlı kalmıştır. Enerji kesintilerinin azalmasıyla iletişim hizmetleri de daha uzun süreli sunulmaya başlanmıştır. Baz istasyonları ve sabit altyapıya ilişkin hasar tespiti ve yeni yatırım planlamaları devam etmektedir.

4.2.5.4 Uzun Dönemli İyileştirme Çerçevesi

Ekonomide verimliliği ve rekabet gücünün artırılmasını ve bireylerin kaliteli iletişim hizmetlerine makul maliyetlerle erişebilmesini sağlamayı amaçlayan politikalar izlenmelidir.

Ülke çapında haberleşme altyapılarının çeşitlendirilmesi vizyonunda ortak altyapı kullanımının güçlendirildiği, kule tipi baz istasyonu sayılarının artırıldığı, depreme dayanıklılığı test edilmiş noktalara baz istasyonlarının kurulduğu yeni nesil mobil altyapılarını önceleyici bir müdahale planı hazırlanmalıdır. Bu kapsamda bireysel uydu iletişimi de dahil olmak üzere yeni iletişim imkanlarının araştırılması ve ülkemizde hizmet sunmaya başlaması faydalı olacaktır. Fiber bağlantılarla güçlendirilmiş 5G altyapıları ile birlikte sabit altyapının omurga tarafında, mobil altyapının ise kullanıcı tarafında hizmet sunacağı bütüncül bir yapının teşkil edilmesi önemli görülmektedir.

4.2.5.5 İhtiyaç Analizi

Elektronik haberleşme hizmetlerinin özel sektör tarafından sunulduğu göz önünde bulundurularak, imtiyaz sözleşmeleri ve yetkilendirmeler çerçevesinde, kamuya orantısız mali yük getirmeden sektöre destek ihtiyacının değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

İşletmecileri bölge illerinde hızlı bir yatırım sürecine girmesi beklenmemektedir. Hem fiber altyapıdaki aksaklıkların giderilmesi hem de mobil altyapının güçlendirilmesi için kamu kaynakları ve sahipliklerinin yeni bir yatırım anlayışıyla ve halihazırda güçlü olmayan sektörel rekabeti gözetererek kullanılmasında fayda görülmektedir.

Diğer taraftan, kullanıcı tarafında hizmete erişim maliyetlerini düşürmek üzere cari transferler gündeme gelebilecektir.

Haberleşme hizmetlerinin eksiksiz bir şekilde restorasyonu için ihtiyaç duyulacak kaynakların öngörülebilmesi amacıyla öncelikle altyapıda yaşanan hasarların daha net tespit edilmesi gerekmektedir. Mevcut verilerle depremin yol açtığı hasarın kamuda yaklaşık 1,4 milyar TL, özel sektörde ise 2,1 milyar TL seviyesinde olduğu hesaplanmaktadır. Ancak henüz hasar tespiti yapılmayan bölgelerin olduğu bilinmektedir. Bu nedenle önümüzdeki dönemde daha kapsamlı yapılacak hasar tespitinde daha büyük tutarların ortaya çıkacağı öngörülmektedir. Hasar gören altyapıların yenilenmesinin yanı sıra, şehir imar planlarının yenilenmesi durumunda yerleşime açılacak yeni bölgelerde altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesi ihtiyacı da ortaya çıkacaktır. Bu çerçevede, ihtiyaç duyulacak kaynağın yaklaşık 10 milyar TL seviyesine çıkabileceği tahmin edilmektedir.

4.2.5.6 Politika Önerileri

Kısa Vade

- Bölgedeki hasarlı altyapıların gözden geçirilmesi ve iletişim hizmetlerinin kesintisiz ve kaliteli sunumunun sağlanması,
- Elektronik haberleşme işletmecilerinden BTK gelirlerine aktarılan kaynağın, deprem bölgelerinin genişbant altyapılarının ayağa kaldırılmasında kullanılması,
- Depremden daha az etkilenebilecek ve taşımaya imkân veren yeni nesil baz istasyonu imkânlarının araştırılması,

- Bölgenin değişen sosyoekonomik ve demografik koşullarına göre yeni yatırım planlamaları yapılması,

Orta Vade

- Orta vadede haberleşme altyapılarının diğer altyapı yatırımları ile birlikte değerlendirilerek bir strateji dahilinde gerçekleştirilmesi, hızlı ve kaliteli hizmet sunumu sağlayacak altyapıların kurulması için BTK tarafından tesis paylaşımı, izin ve geçiş hakkı vb. düzenlemelerin etkin şekilde uygulanması,
- Fiber altyapı kurulumlarının kamu tarafından desteklenmesi ihtiyacı konusunda değerlendirme yapılması, ihtiyaç halinde destek mekanizması belirlenmesi,
- Evrensel hizmet kapsamında hizmet götürülecek yerleşim yerlerinin deprem sonrası durum göz önüne alınarak yeniden belirlenmesi,
- ULAK, ÇINAR ve MİLAT gibi yerli baz istasyonu donanımlarının makul seviyede kâr ile elektronik haberleşme işletmecilerine sunulması,
- Sanayi bölgelerinde fiber altyapı desteği sunulması,
- Afet halinde haberleşmenin devam etmesini sağlamak üzere kamu kurumlarının ve özel işletmecilerin koordinasyon ve müdahale mekanizmalarını belirleyen bölgesel eylem planlarının hazırlanması,

Uzun Vade

- İşletmecilerin imtiyaz sözleşmelerinin sona ermesi ile birlikte yapılacak yeni yetkilendirmelerde afet ve acil durumda haberleşme gerekliliklerine ilişkin hükümlerin detaylı olarak kurgulanması,
- Deprem bölgesinde de tüm ülkede olması gerektiği şekilde etkin regülasyonun sağlanması,
- Alçak yörünge uyduları üzerinden sunulan genişbant hizmetleri için gerekli düzenlemeler yapılarak hizmet vermeye başlanması, afet sonrası VSAT yerine LEO uydular üzerinden yayın yapılması,
- Yakın dönemde ülkemizde de hizmet vermesi beklenen 5G altyapısının deprem bölgesinde sunulabilmesi için bu şehirlerin yeni imar planlarına uygun şekilde fiber destek modeli geliştirilmesi,

4.3 Ekonomik Sektörler

4.3.1 Tarım Sektörü

4.3.1.1 Bölgedeki Deprem Öncesi Durum

2021 yılı itibarıyla deprem bölgesinin GSYH'ye katkısı 713,9 milyar TL olup bu tutarın yüzde 8,6'sına tekabül eden 61,3 milyar TL tarım sektöründen elde edilmiştir. Ülkenin tarımsal hasılasının yüzde 15,3'ü depremden etkilenen illerde üretilmektedir. Gaziantep dışında kalan illerde tarımın ekonomi içindeki payı ülke ortalamasının üzerindedir. Tarım sektörünün toplam üretim içindeki payı Şanlıurfa'da yüzde 20,8, Kilis ve Diyarbakır'da yüzde 14, Adıyaman'da yüzde 13,1'dir.

Bölgenin 40,3 milyon dekar büyüklükteki tarım arazisi varlığı ülkemizdeki tarım arazilerinin yüzde 16,9'una tekabül etmektedir. 2022 yılı itibarıyla Türkiye'de meyvecilik yapılan alanların yüzde 26'sı, tarla tarımı alanının yüzde 16,2'si bu illerde bulunmaktadır. Bölge, kayısı, badem, nar ve zeytin üretimi açısından ülke tarımında önemli bir yere sahiptir.